

De stad in het klein: een school heruitgevonden

Zena Ndiaye

Achter een statige, rijk geornamenteerde deur in de Antwerpse Kasteelstraat schuilt een compact stedelijk binnengebied waarin een schoolgebouw uit 1905 opnieuw betekenis krijgt. Het volume werd destijds ontworpen door stadsbouwmeester Alexis Van Mechelen en werd de voorbije decennia vervuld door versnipperde toevoegingen en technische ad-hocoplossingen. Poot Architectuur nam de school onder handen en bewijst dat minimale, gerichte ingrepen maximale impact kunnen hebben. De ambitie is helder: kwaliteit behouden, verwijderen wat stoort en elk nieuw element maximaal benutten.

Wat ooit helder was, was met de jaren vertroebeld geraakt. Tegelijk botste het gebouw tegen hedendaagse eisen rond brandveiligheid, akoestiek en comfort. Zonder een strikt vooraf vastgelegd programma ging Poot Architectuur aan de slag met het gebouw zelf als uitgangspunt. Door betekenisloze aanbouwen te verwijderen herwon de structuur haar symmetrie en kwamen historische details opnieuw in beeld. Zo ontstond een open geheel dat zich soepel laat inzetten voor eigentijdse lesvormen. Het resultaat is een stedelijke, ervaringsgerichte secundaire school voor 240 leerlingen met opleidingen in media, dans en sport.

De interne reorganisatie gebeurt met vergelijkbare zorg. De inkom en het lerarenhuis structureren het voorgebouw, terwijl een patio een visuele verbinding maakt met het secretariaat. Rond de imposante centrale traphal clustert het administratieve hart van de school. Een doorlopende hal leidt naar de speelplaats. Het voormalige badhuis maakt plaats voor een sport- en danszaal die ook buiten de schooluren haar nut bewijst voor de buurt. De klaslokalen

liggen verspreid over de gelijkvloers en eerste verdieping. Onder het dak krijgt de creatieve zolder opnieuw genereus noorderlicht dankzij het herstel van de oorspronkelijke atelierramen.

Twee strategische gebaren structureren het ontwerp. De eerste is de nieuwe luifel, gemaakt van glas en dieprood staal, die als ruggengraat door het binnenhof loopt. Ze versterkt de verbinding tussen de gebouwdelen, maakt het binnenhof tot het hart van de school en laat leerlingen droog circuleren. Gezien het gebrek aan gangen in de school, maakt de droogloop de historische afhankelijkheid van het binnenhof zichtbaar en transformeert ze die tot een hedendaagse kwaliteit. Het tweede gebaar is de doorlopende lambriserings met geïntegreerde opbergruimte en weggewerkte technieken in de klaslokalen. Ze ordent het interieur, reduceert visuele ruis en vrijwaart de hoge plafonds. Ze is tegelijk meubel, infrastructuur en sfeerdrager en vormt zo een weinig opvallende, maar toch bepalende actor in de dagelijkse schoolpraktijk.

De samenhang die gaandeweg verloren was gegaan, keert hier overtuigend terug. De kracht van dit project schuilt in een terughoudende scherpte: de ingrepen zijn beperkt in aantal, maar meervoudig in effect. Tegelijk sluit het ontwerp aan bij een breed gedragen inzicht in schoolarchitectuur: een school werkt pas echt wanneer ruimtes meer zijn dan louter functionele containers en wanneer circulatie kansen biedt voor ontmoeting en uitwisseling. Dat is wat de Nederlandse architect Herman Hertzberger ooit 'de stad in het klein' noemde. Poot Architectuur herschrijft het gebouw niet, maar herleest het zorgvuldig. Elke ingreep is zorgvuldig gedoseerd, net genoeg om de bestaande structuur opnieuw te activeren en haar gebruikskwaliteit te versterken.